

23.11.2017

Asia DKIR/1154/00.05.00/2017 Opetushallituksen lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkin-
kinnon perusteiden luonnoksesta

Opetushallitukselle

Lausuntonaan luonnoksesta mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkin-
kinnon perusteeksi kirkkohallitus
toteaa seuraavan:

1. Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys

Tutkinnossa pyritään kauttaaltaan käytännön mielenterveys- ja päihdetyön toimintataitojen saavutta-
miseen. Myös moniammatillisen yhteistyön tavoitteita sisältyy esitettyyn tutkintoon, mutta enemmän
yhteistyöverkostojen kuin oman työyhteisön näkökulmasta. Tutkinnon perusteiden työelämälähtöi-
syyttä vahvistaisi, jos tavoitteena/kriteerinä huomioitaisiin myös kyky tunnistaa mielenterveys- ja
päihdetyön erilaisia ammatillisia rooleja omassa yhteistyössä, niitä ohjaavia keskeisiä normeja, ammat-
tieettisiä periaatteita ja ydintehtäviä. Tähän voisi liittää myös kyvyn tunnistaa erilaisuutta ja jännitteitä
työyhteisössä sekä toimia rakentavasti niiden suhteen.

Luonnoksessa esitettyihin kriteereihin sisältyy se, että opiskelija arvioi arvojaan ja asenteitaan suh-
teessa työyhteisön arvoihin. Tätä voisi laajentaa koskemaan mielenterveys- ja päihdetyötä laajemmin-
kin, niin että opiskelija tunnistaa niihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa arvioida omaa toimin-
taansa suhteessa niihin.

2. Tutkinnon osat ja muodostuminen

Mielenterveys- ja päihdetyössä on yhteisenä nimittäjänä hoidollinen työ. Tästä johtuen herää kysymys,
onko osio Terapeuttisten menetelmien käyttäminen (jossa nimike Hoidollisten menetelmien käyttämi-
nen voisi olla adekvaatimpi) yhteismitallinen osioiden Laajentuvassa yhteisössä toimiminen ja Digitaal-
lisessa vuorovaikutuksessa toimiminen kanssa. Jälkimmäisissä on enemmän kyse työn konteksteista,
edellisessä työn ytimenä olevasta hoidollisesta suhteesta. Tutkinnon rakenteen tulee palvella sisältöä,
ei toisinpäin. Voi siksi kysyä, eivätkö terapeuttisten menetelmien käyttäminen ja Lähi- ja läheisverkos-
toissa toimiminen kuulu molemmat ja toisiinsa liittyen ydinosaamisen alueisiin mielenterveys- ja päih-
detyössä. Tutkinnon osassa Lähi- ja läheisverkostoissa toimiminen osio Moniammatillisessa yhteis-
työssä toimiminen olisi mahdollista liittää tutkinnon osaan Laajentuvassa yhteisössä toimiminen.

Luonnoksessa esitetyn tutkintorakenteen puitteissa olisi vaihtoehtona myös harkita kolmen 25 op laa-
juisen osion osalta valinnaisuutta ainoastaan osioiden Laajentuvassa yhteisössä toimiminen ja Digitaal-
lisessa vuorovaikutuksessa toimiminen välillä ja määritellä osio Terapeuttisten menetelmien käyttämi-
nen pakolliseksi. Joka tapauksessa oleellista on, ettei tutkinnon rakenne, vaan opinnoilla tavoiteltavan
amatillisen osaamisen edellytykset muodostavat ratkaisujen perustan.

3. Tutkinnossa vaadittava ammattitaito, ammattitaidon osoittaminen ja hyväksytyin suorituksen kriteerit

Hyväksytyin suorituksen kriteerejä on hyvin paljon. Näyttötutkintoon perustuvassa opiskelussa kriteerit ohjaavat vahvasti opintosisällön omaksumista. Kriteerien runsaudesta voi silloin seurata oppimisprosessin pilkkoutuminen liian moniin paloihin ja kokonaisoppimisen integriteetin heikkeneminen. Monissa tutkinnon osien osioissa olisi varaa tiivistää kriteerejä madaltamatta vaaditun ammattitaidon tasoa. Kriteereissä on osin tarpeetonta toistoa. Joissakin osioissa kriteerejä voisi olla puolta vähemmän, yhdistämällä nyt esitettyjen kriteerien oleellinen sisältö toisiinsa ja tiivistämällä sisältöä (esim. Ammattieettisten periaatteiden mukaan toimiminen, Asiakkaan tai potilaan kanssa työskenteleminen, Palvelujärjestelmässä toimiminen, Eri menetelmien soveltuvuuden arviointi, Digitaalisten työvälineiden hyödyntäminen, Toiminta laajentuvassa yhteisössä, Tilanteen kartoittaminen, Vanhemmuuden ja lasten aseman tukeminen lähi- ja läheisverkostoissa, Terapeuttisten menetelmien käyttämisen osiot).

Kriteereissä ilmaistut sisällöt ovat sinänsä tärkeitä. Niissä ilmaistaan tavoiteltu ammattitaito toiminnan käsitteillä. Mielensterveys- ja päihdetyön perustason työhön valmistavassa tutkinnossa oleellisinta on toiminnan kokonaisuuden sujuvuus arkisessa lähityössä. Kriteerien runsautta on hyvä tarkastella tätä tavoitetta vasten. Tutkinnossa vaadittava ammattitaito ilmenee enemmän päihdeongelmien ja/tai mielensterveysongelmien kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa kujin monien erillisten osa-alueiden hallinnassa. Tutkinnon arvioinnissa olisi siksi hyvä painottaa kokonaisuutta osien kustannuksella.

Jukka Keskitalo
kansliapäällikkö

Pekka Huokuna
kirkkoneuvos